

Katkend Eesti luteri kiriku häälekandjas „Eesti Kirik” ilmunud pastor Beermanni piiblipüha-pöördumisest. Christoph Beermann (1864–1939) teenis aastatel 1887–1897 abiõpetajana Thbilisi luteri kogudust, sealhulgas ka Karsi Uus-Estonia asundust. Rudolf Kallas. Taga-Kaukaasia: Kars: Uus-Estonia (Nowo-Estonka). Hans Liiver. Hindrek Liiver. Kindral Tomitš. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Eesti Kirik (nr. 45), 18. november 1937, lk. 4–5

Piiblipühaks.

Praost emer. Chr. Beermann.

(Järg.)

[Kirjutise 1. osa ilmus samas väljaandes 11. novembril ja 3. osa 25. novembril 1937, kuid need osad sisaldavad peamiselt teoloogilist arutelu, millel ei ole idakandieestlastga otsest seost.]

[...] Sügawam mõttetark ja usuteadlane, keda Jumala arm eesti rahwale kinkis, oli Rudolf Kallas. Tema nõretas liigutusest, kui tema Piiblist kõneles. Tema arwates oli paradiisi keeleks eesti keel ja algkeeleks oli laul, seega eesti laul. Rõuge kiltmaa seitsme järwe kallastel woolas tema hingelt püha altari sakramendi sügawam saladus, 7 raamatut armulauast ja tema lihtsas, arusaadawas keeles kirjutatud, rahwa hinge tabaw jutluseraamat. Wõib-olla, et need kallid raamatud kodumaal suurema tähelepanu osaliseks ei saanud ja nüüd juba on unustatud. Karssi kiltmaal Kaukaasias, mis 10.000 jalga kõrgem merepinnast, kus waewalt mõni puu kaswab, kus loomi wõib karjatada, asus eesti küla Nowo-Estonka. Kui mõni nael wõid Karssi linna turule oli wiia, pidi peremees naisega üheskoos linna sõitma, mis ainult 4 klm. kaugusel oli. Kindluse eelpostidest kippusid wene sõdurid naistele kallale. Mina tahtsin juudi soost kubernerilt, kindlal Tomitshilt kaitset paluda Nowo-Estonka rahwale. „Ärge seda tehke,” hoiatas mind kõrgem insener, kelle juures mina korteris olin, „kindral Tomitsh ratsutab kasakatega Estonka külla, käsutab mehi kokku, laseb neid piitsutada ja ütleb: „Walwake paremini oma naiste järele!” Waesele rahwale, kes üks kord aastas 3-ks päewaks õpetajaga kokku puutus ja kellel ka kooli ei olnud, oli waimulikuks isaks ja nõuandjaks H. Liiver, lihtne talumees Pilistwerest, kes pühapäewiti jumalateenistusi pidas ja leeriõpilasi ette walmistas. Kui tema suri, astus tema asemele tema poeg Hindrek. Mina wiisin neile Kallase wastilmunud raamatud. Kirjeldamata rõõmuga wõtsid nad need wastu. Kallas oli neile ingel, kes isunewatele hingedele taewamanna oli kätte toimetanud. [...]